

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра української мови

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СТИЛІСТИКА І КУЛЬТУРА
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський).

Освітня програма: Українська мова і література.

Спеціалізація: 035.01 Українська мова та література.

Спеціальність: 014. Середня освіта.

Галузь знань: 03. Гуманітарні науки.

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від 28 серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Стилістика і культура української мови»
Викладач (-і)	Грещук Валентина Василівна
Контактний телефон викладача	+380506879363
Е-mail викладача	valentyna.greshchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Стилістика і культура української мови становить лінгвістичне вчення про найумотивованіше й найдоцільніше послуговування мовою, її одиницями – фонемами (звуками), морфемами, словами, словосполученнями й сполученнями слів, членами речення, реченнями, еквівалентами (замінниками) речень і текстами. Ця галузь мовознавчої дисципліни кодифікує норми, стандарти репрезентації мовної системи, утверджує і пропагує норми літературної мови, забезпечуючи стабільність і рівновагу мови. Кожна окрема мовна одиниця має своє нормативне або ж діалектне буття, стилістичні можливості. Стилістика – це також учення про стилі, жанри і форми мови, про таку систему комунікативних якостей мовлення, як логічність, точність, образність, багатство, доречність та ін.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета викладання навчальної дисципліни «Стилістика і культура української мови» визначається необхідністю пізнання принципів організації мовного матеріалу щодо його комунікативних властивостей, важливістю вироблення у філологів концептуального розуміння основних теоретичних засад стилістики, потребою формування на їх основі стійких практичних навичок стилістичного аналізу, вміння творчо поєднати теоретичні і практичні знання в різних життєвих ситуаціях. Мета курсу виявляється у володінні професійною мовою, у вмінні висловлюватися правильно, точно, логічно, майстерно послуговуватися комунікативно виправданими мовними засобами залежно від мети і ситуації спілкування.</p> <p>Основні цілі вивчення курсу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - володіти основними нормами літературної мови з огляду на їх стилістичне використання; - виявляти типові порушення норм; 	

- простежувати стилістичні ресурси мови;
- виявляти основні поняття та категорії стилістики;
- встановлювати основні ознаки стилів сучасної української мови та принципи їх виділення;
- простежувати закономірності функціонування мовних засобів у різних сферах спілкування;
- встановлювати стилістичне використання мовних засобів і виділяти стилістичні фігури;
- простежувати особливості мовного етикету українців;
- з'ясувати стислий історичний екскурс зі «Стилістики і культури української мови» та окреслити сучасні проблеми, що є предметом дискусій, досліджень;
- формувати творчі та дослідницькі уміння і навички (діагностичні, прогностичні, організаційні, комунікативні), мовленнєву компетентність.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій і методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

Загальні компетентності:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії й реалізації її у професійній діяльності.
2. Знання та розуміння предметної області й професійної діяльності вчителя.
5. Здатність вільно і грамотно, усно та письмово спілкуватися державною мовою, утверджувати національні гуманістичні ідеали, мовне й культурне багатство України.
12. Здатність виконувати власне дослідження на належному рівні.
14. Здатність використовувати мовно-літературні знання в освітній діяльності.

Фахові компетентності:

1. Здатність активно застосовувати професійно-профільні знання, уміння й навички з мовознавчих, літературознавчих, психолого-педагогічних дисциплін із використанням передових освітніх технологій у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів;
3. Здатність дотримуватися сучасних мовних норм з державної мови, використовувати різні форми й види комунікації в освітній діяльності, обирати мовні засоби відповідно до стилю й типу тексту;
8. Здатність до володіння основними мовознавчими і літературознавчими поняттями, здатність застосовувати їх у процесі аналізу та інтерпретації текстів різних стилів;
11. Здатність здійснювати власне дослідження в освітній діяльності, узагальнювати й оприлюднювати результати розроблення актуальної проблеми (у фахових виданнях, виступах тощо);
17. Здатність ефективно і компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в професійній сфері.

Програмні результати навчання:

2. Знати мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови,

особливості використання мовних одиниць у певному контексті;
 6. Мати творчо-критичне мислення, творчо використовувати різні теорії й досвід (вітчизняний, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань;
 7. Уміти працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), віднаходити, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі;
 12. Володіти методами літературознавчих та мовознавчих досліджень, компаративного аналізу, інтерпретації художнього тексту;
 13. Володіти основами професійної культури, здатністю створювати й редагувати тексти професійного змісту державною мовою.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	24 год.
Практичні заняття	36 год.
Самостійна робота	30 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
Сьомий	014 Середня освіта	Четвертий	Нормативна

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	практ. заняття	сам. роб.
Тема 1. Стилїстика як лїнгвістичне вчення.	2	2	3
Тема 2. Функціональні різновиди сучасної української літературної мови.	2	4	2
Тема 3. Стилїстика експресивних різновидів мовлення.	2	2	3
Тема 4. Стилїстичні особливості лексичних засобів української мови.	2	4	2
Тема 5. Фразеологічна стилїстика та її одиниці.	2	2	3
Тема 6. Стилїстичне використання словотвірних засобів української мови.	2	2	3
Тема 7. Стилїстичне використання засобів морфології.	2	4	2
Тема 8. Стилїстичний аспект службових частин мови.	2	2	3
Тема 9. Стилїстичне використання синтаксичних засобів	2	4	2

української мови.			
Тема 10. Стилiстичнi аспекти складних синтаксичних конструкцiй.	2	2	3
Тема 11. Комунiкативно-стилiстичнi якостi мовлення.	2	4	2
Тема 12. Загальна характеристика стилiстичних фiгур.	2	4	2
ЗАГ.:	24	36	30

6. Система оцiнювання навчальної дисциплiни

Загальна система оцiнювання навчальної дисциплiни	Система оцiнювання курсу вiдповiдає критерiям оцiнювання навчальних досягнень здобувачiв освiти в унiверситетi. Допуск до iспиту становить максимум 50 балiв i письмове тестування – максимум 50 балiв. Робота на практичних заняттях упродовж семестру оцiнюється за 5-бальною шкалою та максимальною кiлькiстю 25 балiв. Пiд час виставлення допуску до iспиту враховуються навчальнi досягнення, отриманi в процесi оцiнювання на практичному заняттi (максимум 25 балiв), при виконаннi контрольних робiт (КР-1 – максимум 10 балiв; КР-2 – максимум 10 балiв) та самостiйної роботи (максимум 5 балiв). Загальна максимальна кiлькiсть балiв за навчальний курс становить 100 балiв.
Вимоги до письмових робiт	КР-1 полягає в описi будь якого поняття у рiзних стилях (оцiнюється максимально 10 балами); КР-2 полягає у вiдтвореннi функцiонального розмiйття слова у рiзних стилях (оцiнюється максимально 10 балами). КСР передбачає виявлення порушень мовних норм у текстах рiзних стилiв (оцiнюється максимально 5 балами). Термiни виконання робiт – передостаннi практичнi заняття.
Практичнi заняття	На практичних заняттях здобувачi вищої освiти формують професiйнi мовно-комунiкативнi компетенцiї. Важливими аспектами лiнгводидактичної моделi розвитку фахової майстерностi майбутнiх викладачiв-словесникiв є обґрунтування принципiв навчання, презентацiя ефективних форм, методiв, засобiв навчання у вищих навчальних закладах.
Умови допуску до пiдсумкового контролю	Допуском до iспиту є отримання позитивної пiдсумкової оцiнки (максимум 50 балiв, мiнiмум 25 балiв). Для визначення рейтингового пiдсумкового контролю до уваги взято присутнiсть здобувача на всiх заняттях, його активнiсть та успiшнiсть пiд час виконання практичних завдань, пiдготовки самостiйної роботи, написання контрольних робiт; вiдсутнiсть пропускiв i запiзнень на заняття; дотримання етики й культури поведiнки на заняттях.
Пiдсумковий контроль	форма контролю: iспит; форма задачi: письмове тестування (50 завдань); структура завдання: 4 варiанти з однiєю правильною вiдповiддю, яка

оцінюється в 1 бал.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника».

Академічна доброчесність. У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно.

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає Комісія з питань етики та академічної доброчесності при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.

Відвідування занять урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника».

У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання поточного і підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника».

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

1. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови: навчальний посібник. Львів : Світ, 2003. 432 с.
1. Бабич Н.Д. та ін. Культура фахового мовлення: навч. посіб. / за ред. Н. Д. Бабич. Чернівці : Книги – XXI, 2006. 572 с.
2. Бабич Н. Д. Богословський стиль української мови у контексті стилістичної науки: Збірник науково-дидактичних праць. Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2009. 216 с.
3. Бабич Н.Д. Конфесійний чи богословський стиль? Науковий вісник Чернівецького університету. Вип. 475–477. Слов'янська філологія: зб. наукових праць. Чернівці, 2009. С. 482–488.
4. Бирик С.П. Усна літературна мова в українській культурі повсякдення : монографія. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2013, 589 с.

5. Білавич Г. Екологія українського наукового мовлення : монографія. 2-е вид., доп. Івано-Франківськ: В-ць Кушнір Г. М., 2021. 320 с.
6. Біліченко П. Офіційно-діловий стиль в освітньому менеджменті. *Менеджмент української освіти в контексті євроінтеграції*: моногр. / за заг. ред. Г. Луценка. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2017. 272 с.
7. Бойко Н. І. Українська експресивна лексика: семантичний, лексикографічний і функціональний аспекти: монографія. Ніжин: Вид-во «АспектПоліграф», 2005. 552 с.
8. Бойко Н. Типи лексичної експресивності в українській літературній мові. *Мовознавство*. 2002. № 2–3. С. 10–22.
9. Булах О. Н. Епістолярний стиль чи епістолярний жанр? *Мовознавство*. 1982. № 1. С. 66–69. 18. Взаємодія усних і писемних стилів мови / За ред. М. М. Пилинського. Київ: Наукова думка, 1982. 180 с.
10. Волкова Н.П. Культура мови і культура мовлення вчителя. *Професійно-педагогічна комунікація* : навч. посібник. Київ, 2006. С. 126–148.
11. Волкотруб Г. Й. Стилістика ділової мови : навч. посібник. Київ : МАУП, 2002. 208 с.
12. Галаєвська Л. Ситуативні завдання у формуванні культури спілкування на уроках української мови в старшій школі. *Українська мова і література в школі*. 2011. № 6. С. 22–27.
13. Голуб Н.Б. Навчання української мови в сучасній загальноосвітній школі: функційний аспект. *Український педагогічний журнал*, 2015. № 3. С. 88–101.
14. Гуйванюк Н. В. Експресивний синтаксис. Гуйванюк Н.В. Слово – Речення – Текст: Вибр. праці. Чернівці: Чернівецький університет, 2009. С. 409–478.
15. Дудик П.С. Стилістика української мови: навч. посібн. Київ : Академія, 2005. 368 с.
16. Зарицький М.С. Стилістика сучасної української мови. Київ : Парламентське видавництво, 2001. 156 с.
17. Кузнецова Г. П. Фоностилістика і фоностилістичні засоби увиразнення тексту: від ретроспекції до сьогодення. *Development and modernization of Poland and prospects of Ukraine: Collective monograph. Lublin: Izdawnictwo "Baltija Publishing"*, 2017. 436 p.
18. Лупашко Н. Ф. Культура спілкування й мовленнєвий етикет українського народу. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2012. № 4. С. 30–33.
19. Мацько Л. І. Культура української фахової мови: навч. посіб. Київ : ВЦ "Академія", 2007. 360 с.
20. Мацько Л. Лінгвокультурологічні чинники формування культури українського мовлення. *Мовознавство: матеріали 5-го конгресу Міжнародної асоціації українців* : зб. наук. ст. Чернівці, 2008. С. 432–435.
21. Навальна М. І. Динаміка лексики української періодики початку ХХІ ст.: монографія. К., 2011. 328 с.
22. Погиба Л. Г. Основи культури української мови. *Українська мова фахового спрямування* : підручник. Київ, 2011. С. 40–83.
23. Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови: підручник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 248с.
24. Попович А. Методика навчання стилістики майбутніх учителів української мови і літератури в закладах вищої освіти : монографія. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин Я. І., 2018. 376 с.

25. Ребезнюк І.Т. Українське наукове слововживання : навч. посібн. Львів: СПОЛОМ, 2022. 400 с.
26. Рижко О. М. Практична стилістика : навчальний посібник. Київ : НАУ, 2010. 320 с.
27. Семенов О. М. Культура наукової української мови : навч. посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
28. Словник-довідник з культури української мови / ред. Д. Гринчишина. Київ: Знання, 2004. 367 с.
29. Степаненко М. Динаміка українського політичного лексикону: 2018-2019 : монографія. Полтава: Астроя, 2020. 408 с.
30. Стилiстика української мови. Короткий словник термiнiв / укладач Валентина Грещук. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2012. 44 с.
31. Стилiстика української мови. Короткий словник термiнiв / укладач Валентина Грещук. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 82 с.
32. Стилiстика української мови: практикум: навч. посiб. / за ред. Л.І. Мацько. Київ: Вища школа, 2004. 199 с.
33. Струганець Л. Культура мови : словник термiнiв. Тернопiль : Богдан, 2000. 88 с.
34. Струганець Л. Трактуювання поняття «формування мовної особистостi» в курсi «Культура мови». *Мова. Культура. Взаєморозумiння* : [зб. наук. праць]. Дрогобич, 2012. Вип. II. С. 229–236.
35. Тищенко О. Стилi мови Інтернет-спiлкування в нацiональному корпусi української мови. *Лiнгвостилiстика: об'єкт – стилi, мета – оцiнка* : зб. наук. праць. Київ, 2007. С. 362–372.
36. Цар І.М. Українське повсякденне мовлення в мiському молодiжному середовищi. Київ: Наук.думка, 2021. 220 с.
37. Шабат-Савка С. Толерантнiсть спiлкування як спосiб вираження комунiкативних iнтенцiй. *Мандрiвець*. 2010. № 6. С. 59–63.
38. Шевченко Л. Стилiстика української лiтературної мови : функцiональна дiагностика тексту : навч. посiб. Київ : ВПЦ «Київський унiверситет», 2012. Кн. 2. 388 с.

Грещук Валентина Василівна
кандидат філологічних наук, доцент

